

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs III. Vtrum Christus poßit dici homo Dominicus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

CONTRA primam concl. sunt argumenta Dur. A
quæ refert & soluit Med. & quædam etiam Suar.
in Comm. & Vafq. in allegata diff. 63. cap. 4.

CONTRA quartam, & vltimam Concl. sunt
argumenta Scoti & Dur. quæ referunt & soluant
Cai. Med. Suar. Vafq. & Aluar. locis supra notatis.
Quibus tamen exijs, quæ diximus facile satisfiet.

ARTICVLVS II.

Vtrum hac sit vera. Homo est Deus.

3. d. 7. qu. 1.
art. 2.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod hac sit fal-
sa, homo est Deus. Deus enim est nomen incommuni- B
cabile. Sed Sap. 13. reprehenduntur idolatra, de hoc, quod
hoc nomen Deus, quod est incommunicabile, lignis, & la-
pidibus imposuerunt. Ergo pari ratione videtur esse incon-
ueniens, quod hoc nomen Deus predicetur de homine.

Præterea: Quicquid predicatur de predicato, predica-
tur de subiecto. Sed hac est vera. Deus est Pater, vel Deus
est Trinitas. Si ergo hac sit vera, homo est Deus, videtur,
quod hac etiam sit vera, homo est Pater, vel homo est Tri-
nitas. Quas quidem patet esse falsas: ergo, & primam.

Præterea, In Psalm. dicitur. Non erit in te Deus recens.
Sed homo est quiddam recens: non enim Christus semper
fuit homo. Ergo hac est falsa, Homo est Deus.

Sed contra est, quod dicitur Rom. 9. Ex quibus est Chri-
stus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedi-
ctus in sæcula. Sed Christus secundum carnem est homo. C
Ergo hac est vera, Homo est Deus.

Respondeo dicendum quod supposita veritate vtriusque
naturæ, diuinæ scilicet, & humane, & vniione in persona,
& hypostasi, hac est vera, & propria, Homo est Deus, sicut
& ista, Deus est homo. Hoc enim nomen homo, potest sup-
ponere pro qualibet hypostasi humane naturæ: & ita potest
supponere pro persona filij Dei, quam dicimus esse hypostasi-
sim humane naturæ. Manifestum est autem, quod de per-
sona filij Dei vere, & proprie predicatur hoc nomen Deus,
vnde in prima parte habetur est. Vnde relinquatur, quod hac
sit vera & propria, Homo est Deus.

Ad primum ergo dicendum, quod idolatra attribue-
bant nomen Deitatis lapidibus, & lignis, secundum quod
in sua natura considerantur: qui putabant in illis aliquid
numinis esse. Nos autem non attribuimus nomen Deitatis
homini secundum humanam naturam: sed secundum D
suppositum æternum, quod est etiam per vniõnem supposi-
tum humane naturæ: vnde dictum est.

Ad secundum dicendum, quod hoc nomen Pater, præ-
dicatur de hoc nomine Deus secundum quod hoc nomen
Deus supponit pro persona Patris: sic autem non predica-
tur de persona filij: quia persona filij non est persona Pa-
tris. Et per consequens non oportet, quod hoc nomen Pater,
predicetur de hoc nomine homo, de quo predicatur hoc no-
men Deus: in quantum ly homo supponit pro persona filij.

Ad tertium dicendum, quod licet humana natura in
Christo sit quiddam recens: tamen suppositum humana
naturæ non est recens, sed æternum. Et quia hoc nomen
Deus, non predicatur de homine ratione humane naturæ,
sed ratione suppositi, non sequitur, quod ponamus Deum E
recentem. Sequeretur autem, si poneremus, quod homo
supponit suppositum creatum, secundum quod oportet di-
cere eos, qui in Christo ponunt duo supposita.

Forma Textus.

CONCL. est: Supposita veritate vtriusque naturæ,
diuinæ scilicet & humane, & vniione in persona &
hypostasi, hac est vera & propria: Homo est Deus sicut i-
sta: Deus est homo. Probatur: de persona filij Dei
vere & proprie predicatur hoc nomen DEVS:
ergo hac est vera & propria: homo est Deus. An-
tecedens patet ex dictis in prima parte, quæst. 39.
Naz. in D. Thom. 3. partem.

art. 3. & 4. Consequentia vero probatur: quia
hoc nomen homo potest supponere pro persona
filij Dei: ergo. Probatur hoc assumptum: quia
hoc nomen, homo, potest supponere pro qua-
libet hypostasi humane naturæ: at quædam hy-
postasis humane naturæ est persona filij Dei: er-
go hoc nomen, homo, potest supponere pro per-
sona filij Dei.

Expositio Textus.

SICUT diximus propositionem illam: Deus est
homo esse per se in primo modo ratione suppo-
siti: ita de hac propositione Homo est Deus dicen-
dum est eam esse per se in primo modo ratione
suppositi diuini, pro quo supponit hoc nomen
homo in dicta propositione, supposito mysterio
Incarnationis, vt ait S. D. in textu. Nec aliud pro
hac veritate scribendum occurrit præter ea, quæ
dicta sunt in præcedenti Controuersia, quæ conclu-
sioni & discursui præsentis articuli sunt appli-
canda.

Vide etiam, quæ notat Caiet. & post eum Me-
dina circa responsum ad secundum argumen-
tum D. Thomæ.

ARTICVLVS III.

Vtrum Christus possit dici homo Dominicus.

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod Christus 3. d. 7. qu. 1.
possit dici homo Dominicus. Dicit enim Augustinus in art. 2.
lib. 83. quæst. Monendum est, vt illa bona expectentur,
quæ fuerunt in illo homine dominico. Loquitur autem
de Christo. Ergo videtur, quod Christus sit homo do-
minicus.

Præterea: Sicut dominium conuenit Christo ratione
diuinæ naturæ, ita etiam humanitas pertinet ad huma-
nam naturam. Sed Deus dicitur humanatus: vt patet per
Damas. in 3. lib. vbi dicit, quod humanatio eam, quæ ad
hominem copulationem demonstrat. Ergo pari ratione po-
test dici denominatiue, quod homo ille sit dominicus.

Præterea: Sicut dominicus denominatiue dicitur à do-
mino, ita diuinus denominatiue dicitur à Deo. Sed Dio.
Christum nominat diuinissimum Iesum. Ergo pari ra-
tione potest dici, quod Christus sit homo dominicus.

Sed contra est, quod Aug. dicit in lib. Retrac. Non vi-
deo vtrum recte dicatur, homo dominicus Iesus Christus,
cum sit vtrique dominus.

Respondeo dicendum, quod sicut supra dictum est, cum
dicitur homo Christus Iesus, designatur suppositum æter-
num, quod est persona filij Dei: propter hoc, quod est v-
num suppositum vtriusque naturæ. De persona autem fi-
lij Dei predicatur Deus, & Dominus essentialiter, & ideo
non debet prædi. ari denominatiue: quia hoc derogat ve-
ritati vniõnis. Vnde cum Dominicus dicatur denomi-
natiue à Domino, non potest vere, & proprie dici, quod ho-
mo ille sit dominicus, sed magis quod sit dominus. Si au-
tem per hoc, quod dicitur, homo Christus Iesus, designa-
retur suppositum aliquod creatum, secundum illos, qui
ponunt in Christo duo supposita, posset dici homo ille do-
minicus, in quantum assumentur ad participationem ho-
noris diuini: sicut Nestoriani posuerunt. Et hoc etiam mo-
do humana natura non dicitur essentialiter Deus, sed Dei-
ficata: non quidem per conuersionem ipsius in diuinam
naturam, sed per coniunctionem ad diuinam naturam
in vna hypostasi, vt patet per Damas. in tertio lib.

Ad primum ergo dicendum, quod August. verba illa,
& similia retrahat in lib. Retrac. Vnde post verba præ-
missa in libro Retrac. subdit, Vbiunque hoc dixi, scilicet
quod Christus Iesus sit homo dominicus, dixisse me nollem:
postea quippe vidi, non esse dicendum. Quamuis non-
nulla ratione posset defendi: quia scilicet posset aliquis di-
cere,

cere, quod dicitur homo dominicus ratione humane nature, quam significat hoc nomen homo: non autem ratione suppositi.

Ad secundum dicendum, quod illud vnum suppositum, quod est humana, & diuina natura, primo quidem fuit diuina natura, scilicet ab eterno: postea autem ex tempore per Incarnationem factum est suppositum humana natura. Et hac ratione dicitur humanatum: non quia assumpsit hominem, sed quia assumpsit humanam naturam. Non autem sic est e converso, quod suppositum humana natura assumpsit diuinam naturam: unde non potest dici homo Deificatus, vel dominicus.

Ad tertium dicendum quod hoc nomen diuinum, consuevit predicari etiam de his, de quibus predicatur essentialiter hoc nomen Deus. Dicimus enim, quod diuina essentia est Deus, ratione identitatis: & quod essentia est Dei, siue diuina, propter diuersum modum significandi, & verbum diuinum, cum tamen Verbum sit Deus. Et similiter dicimus personam diuinam, sicut, & personam Platonis, propter diuersum modum significandi. Sed dominicus non dicitur de his, de quibus dominus predicatur: non enim consuevit dici, quod aliquis homo, qui est dominus, sit dominicus. Sed illud, quod qualitercunque est domini, dominicum dicitur: sicut dominica voluntas, vel dominica manus, vel dominica passio. Et ideo ipse homo Christus, qui est dominus, non potest dici dominicus: sed potest caro eius dici caro dominica, & passio eius potest dici passio dominica.

Ratio quæsit.

HIVS quæsit ratio est diuersitas dictorum S. Aug. quæ refertur hic à D. Th. in argumentis: Alia etiam dicta affirmantia poterunt ex aliis locis S. Aug. Med. & Suar. in Comm. & Valsq. disp. 63. cap. 2.

Forma Textus.

CONCL. est: Non potest vere & proprie dici, quod Christus sit homo dominicus. Probatur primo: quia de Christo predicatur Deus & dominus essentialiter: ergo non potest vere & proprie dici, quod Christus sit homo dominicus. Antecedens probatur: quia de persona filij Dei predicatur Deus & Dominus essentialiter: at hoc nomine homo Christus Iesus designatur suppositum æternum, quod est persona filij Dei: ergo. Consequentia vero probatur: quia predicatum hoc, Homo dominicus, significat suppositum creatum participationem habentem honoris diuini: quod probatur: Primo: quia dominicus dicitur denominatione à domino. Secundo ex hæresi Nestoriana ponente in Christo duo supposita, scilicet creatum & increatum: quorum alterum, scilicet creatum erat assumptum ad participationem honoris diuini, & ideo poterat appellari homo dominicus. Secundo probatur eadem consequentia: quia natura humana ideo non dicitur essentialiter Dea, sed Deificata (non quidem per conuersionem ipsius in diuinam naturam, sed per cōiunctionem ad diuinam naturam in vna hypostasi,) quia diuersa est humana natura à Deitate: igitur ab opposito, quia vnicum est suppositum Dei, & hominis in Christo, debet dici dominus & non dominicus.

Expositio Textus.

QUATVOR sunt predicata denominatiua, quæ nonnulli ex S. Patribus affirmant de Christo. Primo namque dicunt ipsum esse hominem dominicum: ita Aug. loco notato à D. Thom. in primo a. gumento, & alibi. Athan. in epist. ad Epictetum, in confes. fidei, ante medium. Epiphani. hæres. 69. & in Ancorato post medium. Didimus lib. 3. de Spiritu S. col. 4. in 6. Tomo Bibliotheca Sacra. Secundo dicunt Ie-

sum Christum esse diuinum & diuinissimum: ita Dionys. cap. 4. Eccles. Hierarch. Tertio dicunt Verbum aut Deum vel Dei filium esse humanatum: est: Deus est ita Damasc. lib. 3. cap. 11. Concilium Constantinop. i. cap. 7. in confes. fidei, quam recipit Concil. Calced. actioe 2. & S. Th. hic ad 2. Quarto dicunt, Christum esse Deum carniferum: sicut enim loquitur Athanas. in declaratur. ferm. de S. Deipara, circa finem: Non vocamus hominem quo sensu Deiferum, sed Deum carniferum. Quæ singula breuiter sunt examinanda: & PRIMA propositio illa: Christus est homo dominicus: cuius prædicatum dominicus quadrupliciter sumi potest. Primo, vt est denominationem suppositi essentiali denominatione, quæ sumitur ab ipsa Dei natura, vt concepta per modum formæ aut differentie essentialis: & ita dici posset, Verbum Dei esse Verbum dominicum, scilicet in Deo supremo domino existens, & habens diuinam naturam: & eadem ratione dici posset Christus homo dominicus, id est, habens supremi domini naturam: sicut enim nulla significatur distinctio suppositorum in Christo. Secundo sumi potest dominicus, prout dicit denominationem suppositi extrinsecam, desumptam ex ordine ad patrem, ad quem persona Christi habet habitudinem, vt Verbum ad dicentem, vt filius ad generantem, vt misus ad mittentem: & ita dici posset Christus homo dominicus, sicut dici posset Verbum dominicum, & filius dominicus. Tertio sumi potest prædicatum illud dominicus in dicta propositione, prout denominat assumptam humanitatem, ita vt idem sit homo dominicus, quod humanitas dominica, sumendo scilicet hominem pro humanitate, quomodo nonnunquam sumitur ab Augustino & alijs: & ita significatur distinctio realis humanitatis à Deo, & à persona diuina, & verissima est propositio, vt ait S. D. ad primum ex Augustino: & in hoc sensu fortasse protulerunt eam prædicti Patres. Sed quoniam hi res sensus neque consueti neque satis proprij sunt, ideo dicta propositio non esset in aliquo dictorum sensuum sine declaratione aut limitatione proferenda. Est igitur postremus sensus proprius, & vltimus, vt dictio illa dominicus importet denominationem à domino, qui sit aliud ab homine: & ita denotat in Christo distinctionem realem suppositorum, quorum alterum sit diuinum, & alterum humanum: qui fuit error Nestorij: & ideo merito S. Aug. in lib. 1. retract. cap. 18. & alibi dixit se non videre, verum recte dicatur homo dominicus Christus Iesus, cum sit vtrique Dominus, & S. Greg. Naz. in ep. 1. ad Celsidonium, siue oratione. Sic ait, Apollinaristas nomen illud dominicum Christo tribuisse ad fideles decipiendos, vt cum ipsis crederent Christum esse hominem à Deo diuersum, vt ibi notat Elias Cretensis.

SECUNDA propositio examinanda est hæc: Christus est homo diuinus: quam vt absolute veram defendit S. D. hic ad 3. dicens, consuetum esse hoc nomen diuinum predicari de ijs, de quibus hoc nomen Deus essentialiter predicatur: dicimus enim, essentia diuina, Verbum diuinum, persona diuina, &c. quæ denominatio non est accidentalis, sed essentialis, cum sumatur ab ipsa diuina natura concepta per modum formæ aut essentialis differentie, vt ante diximus. Quando autem dictio illa diuinus rebus creatis opponitur, accidentalis est denominatio: quia participationem quædam importat diuinæ perfectionis: vt cum dicitur, lex aut traditio diuina, vel Plato diuinus: & ideo non videtur extendenda, nec facile vltimanda illa propositio: Iesus siue Christus est homo diuinus, sed cum limitatione aut explicatione proferenda. Quod autem ait Valsq. nullum esse discrimen

Examinatur quatuor propositiones. Prima est: Christus est homo dominicus. Secunda est: Christus est homo diuinus.

men inter hæc duo nomina scilicet diuinus, & dominicus, quia utrumque est adiectiuum desumptum à substantia, & sicut dicimus essentiam diuinam, quia quodammodo est Dei: & Verbum aut personam diuinam, cum tamen essentia sit Deus & Verbum similiter Deus sit: eodem modo (inquit) dici potest essentia & persona dominica, & Verbum dominicum, &c. id verum est, sola vocum significatione considerata: sed obstat usus, qui maxime debet attendi, propter quem S. Th. hic ad 3. vnum negat, & alterum affirmat posse congrue de Christo homine predicari. Sed ait Vasq. differentiam esse inter has voces persona, & suppositum, & hanc Iesus, quod illa sunt nomina secundæ intentionis, & nominantia expresse actum ipsum sustentandi naturam, licet materialiter sumantur pro re ipsa, & ideo dici posse personam, aut suppositum diuinum, quia significant aliquid, quod est ipse Deus: at hoc nomen Iesus non est nomen secundæ, sed primæ intentionis, expresse denotans rem, quæ est persona, non denotat aliquid ut Dei aut Domini, & ideo non potest dici diuinus aut dominicus. Sed vt ostendimus in 1. p. q. 29. a. 1. falsum est nomen personæ & hypostasis esse nomina secundæ intentionis, & significare formaliter actum sustentandi naturam, sunt enim nomina significancia formaliter substantiam primam: vt ait ibidem S. D. a. 1. 2. & 3.

Propositio Tertia propositio examinanda est, *Deus aut Dei filius est humanatus*: quam vt veram & propriam admittit S. D. hic ad 2. Ad cuius euidentiam sciendum est dictionem illam *humanatus* dupliciter sumi posse. Primo, vt est denominatiuum à substantia humanitatis: quod etiam dupliciter sumi potest: Vno modo, vt est denominatiuum substantiale: & hoc modo tumitur ab humanitate, tanquam natura constituyente personam Verbi, non simpliciter, sed in hoc, quod est esse hominem seu personam humanam: & in hoc sensu vera est propositio dicens Deum aut Dei filium esse humanatum. Alio modo sumi potest idem nomen, vt denominatiuum accidentale ab humanitate, vt accidentaliter vnita Verbo, sicut asserbat Nestorius: & ita falsa & hæretica est propositio, damnata in Concilio Francfordienfi in epistola ad Episcopos Hispania dicente, vnam personam esse Deum & hominem, & non hominem Deificum & humanum Deum. Secundo sumi potest dictio hæc *humanatus*, vt participium Verbi humano, quod significat fieri hominem: & ita dicendo, Deum esse humanatum, significatur, Deum factum esse hominem: quod fides docet: & in hoc sensu accipiendum est dictum Damasc. & Conciliorum loci supra notati: quamuis possit etiam intelligi in prioris sensu primi membri, videlicet sumendo humanatum, vt importat denominationem substantialem: quod non aduertit Vasq.

4. Propositio Quarta propositio examinanda est *Deus est carniferus*: quæ dupliciter intelligi potest. Vno modo, vt significet Deum assumpsisse carnem sine anima, vt asserbant Apollinariistæ: & ita neganda est, vt hæretica: sicut eam negat Naz. loco supra notato. Alio modo potest intelligi, vt significet Deum assumpsisse totam, & integram naturam humanam, significatam in scripturis nomine carnis: & ita Catholica est propositio, vt faterur ibi Naz. Sed obseruandum est, Sanctos Athan. & Naz. magis comparatiue loqui contra Nestorium, quàm absolute. Hoc enim videntur intendere, nimirum magis appellandum esse Deum carniferum, quam hominem Deiferum: quia nuncupando hominem Deiferum, significatur suppositum creatum in se ipso ferens Deum, quod asserbat Nestorius: di-

Naz. in D. Thom. 3. partem

endo autem Deum carniferum, significatur suppositum diuinum ferens, id est sustentans carnem, vnitam scilicet sibi personaliter: quod fides Catholica docet.

Videnda sunt, quæ scribunt Suar. disp. 35. sect. 3. & Vasq. disp. 63. cap. 2.

ARTICVLVS IV.

Utum ea, quæ conueniunt filio hominis, possint predicari de filio Dei, & conuerso.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod ea, quæ sunt humana nature, non possint dici de Deo. Impossibile enim est opposita de eodem predicari. Sed ea, quæ sunt humana nature, sunt contraria his, quæ sunt propria Dei: Deus enim est increatus, immutabilis, & æternus: ad humanam autem naturam pertinet, vt sit creata, temporalis, & mutabilis. Ergo ea, quæ sunt humana nature, non possunt dici de Deo.

Præterea: Attribueretur Deo ea, quæ ad defectum pertinent, videtur derogare diuino honori, & ad blasphemiam pertinere. Sed ea, quæ sunt humana nature, defectum quendam continent: sicut pati, mori, & alia huiusmodi. Ergo videtur, quod nullo modo ea, quæ sunt humana nature, possint dici de Deo.

Præterea: Assumi conuenit humana nature. Non autem hoc conuenit Deo. Non ergo ea, quæ sunt humana nature de Deo dici possunt.

Sed contra est, quod Damas. dicit in 3. lib. quod Deus suscepit ea, quæ sunt carnis idiomata, id est, proprietates: dicit Deus passibilis nominatur, & Deus gloria crucifixus est.

Respondeo dicendum, quod circa hanc questionem diuersitas fuit inter Nestorianos, & Catholicos. Nestoriani enim voces, quæ dicuntur de Christo, diuidere volebant hoc modo, vt ea, quæ pertinent ad humanam naturam, non dicerentur de Deo: nec ea, quæ pertinent ad diuinam naturam, dicerentur de homine. Vnde Nestorius dixit. Si quis Dei Verbo tentat passiones tribuere, anathema sit. Si quæ vero nomina sunt, quæ pertinere possunt ad vtrunque naturam, de aliis predicant ea, quæ sunt vtriusque nature: sicut hoc nomen Christus, vel Dominus. Vnde concedebant Christum esse natum de Virgine, & fuisse ab æterno: non tamen dicebant, vel Deum natum de Virgine, vel hominem ab æterno fuisse. Catholici vero posuerunt huiusmodi, quæ dicuntur de Christo, siue secundum diuinam naturam siue secundum humanam, dici posse tam de Deo, quam de homine. Vnde Cyrillus dicit: Si quis duabus personis, seu substantiis, id est hypostasis, eas, quæ in Evangelicis, & Apostolicis conscriptionibus sunt diuinitus voces, vel ea, quæ de Christo à Sanctis dicuntur, vel ab ipso Christo de semetipso, & aliquas quidem ex his homini applicandas crediderit, aliquas vero soli Verbo deputauerit, anathema sit. Et huius ratio est: quia cum sit eadem hypostasis vtriusque nature, eadem hypostasis supponitur nomine vtriusque nature: siue ergo dicatur homo, siue Deus, supponitur hypostasi diuina, & humane nature. Et ideo de homine possunt dici ea, quæ sunt diuine nature, tanquam de hypostasi diuine nature: & de Deo possunt dici ea, quæ sunt humane nature, tanquam de hypostasi humane nature. Sciendum tamen, quod in propositione, in qua aliquid de aliquo predicatur, non solum attenditur quid sit illud, de quo predicatur predicatum: sed etiam secundum quid de illo predicetur. Quamuis ergo non distinguantur ea, quæ predicantur de Christo: distinguuntur tamen secundum id, secundum quod vtrunque predicatur. Nam ea, quæ sunt diuine nature, predicantur de Christo secundum diuinam naturam: ea autem, quæ sunt humane nature, predicantur de eo secundum humanam naturam. Vnde August. dicit in primo de Trin. Distinguiamus quid in scripturis sonet, secundum formam Dei, & quid secundum formam serui. Et infra quid, & propter quid, & quid secundum quid dicatur, prudens, & diligens, & pius lector intelligat.